

В. В. Майба,
аспірант, ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"

РЕСУРСНА ПОЛІТИКА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ

У статті досліджено сучасний стан та структуру ресурсної бази комерційних банків України. Оцінено ефективність використання власного капіталу. Визначено взаємозв'язок концентрації капіталу та рівня фінансової стійкості банків.

The modern state and structure of banks resources were explored. The efficiency of use of banks assets was estimated. The correlation between the concentration of assets and the banks financial stability was determined.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Роль банківського сектору в забезпеченні стабільності економічних процесів в Україні є надзвичайно великою. Це підтверджує те, що саме з негараздів у банківській системі з'явилися перші прояви фінансово-економічної кризи, а з іншого, саме комерційні банки, як основа фінансово-кредитної системи, повинні відіграти вирішальну роль у процесі виходу економіки з депресії. Саме банки мають можливість забезпечити достатній обсяг необхідних економіці країни кредитних ресурсів, відповідних як за сумами так і за термінами.

Здатність банків ефективно виконувати притаманні їм функції, нівелюючи вплив негативних факторів (як внутрішніх, так і зовнішніх) визначається рівнем їх фінансової стійкості, яка є інтегральною характеристикою відповідності діяльності банків обраній стратегії, потребам та стану економіки країни.

В межах проблеми визначення стійкості банку, надзвичайно важливу роль відіграє стійкість ресурсної бази, як першооснови здійснення кредитних операцій. Саме достатність та якість ресурсної бази, її стабільність та відповідність напрямам використання є основою ефективного та стійкого функціонування банку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання дослідження ефективності формування ресурсів банківської системи на сьогодні є достатньо актуальним, що підтверджується значною увагою до нього з боку вчених-дослідників. Аналіз існуючих праць показав, що наукові розвідки щодо дослідження ресурсної бази банків можна об'єднати в два напрями: перший — дослідження ефективності ресурсної політики окремого банку, з використанням широкого спектру методологічного апарату; другий — передбачає досліджен-

ня структури та рівня забезпеченості ресурсами банківського сектору в цілому.

Зокрема, серед вітчизняних вчених свою увагу даній проблемі приділяли: О.І. Барановський, А.М. Герасимович, О.В. Дзюблюк, Г.Т. Карчева, В.М. Кочетков, В.І. Міщенко, А.М. Мороз, Л.О. Примостка та ін. Значний внесок у дослідження як теоретичних так і практичних проблем стійкості функціонування банків зробили ряд зарубіжних вчених: Б. Дюран, Т. Кох, Е. Рід, П. Роуз, Дж. Сінкі та ін.

ЗАГАЛЬНА МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета даного дослідження — комплексне статистичне оцінювання стану та структури ресурсної бази банківського сектору України, здійснення аналізу впливу факторів, що визначають рівень фінансової, і, зокрема, ресурсної стійкості комерційних банків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ресурсний потенціал банківського сектору формується за рахунок власного капіталу та зобов'язань банків. Власний капітал банків — це грошові кошти та виражена у грошовій формі частина майна, які належать його власникам (засновникам), забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку. Для банків характерна незначна частка власного капіталу в загальних ресурсах — близько 10—15 %, при цьому його роль надзвичайно велика і передбачає виконання таких функцій: захисної — можливості банку у разі банкрутства компенсувати вкладникам втрати та забезпечити платоспроможність; регулюючої — пов'язаної з виконанням комерційними банками вимог регуляторних органів щодо розмірів власного капіталу або окремих

його складових; оперативної — саме за рахунок власного капіталу розпочинається банківська діяльність — формується матеріальна база, створюється інфраструктура, формуються резерви.

Аналізуючи вплив капіталу банку на його стійкість необхідно враховувати, що він є неоднорідним за своїм складом та включає основний та додатковий капітал (1-го та 2-го рівня відповідно). Капітал обох рівнів утворює регулятивний капітал банку і розглядається органами нагляду як капітал, призначений для відшкодування збитків. До капіталу I-го рівня входить акціонерний капітал та нерозподілений прибуток — це є первинний капітал. Відповідно до міжнародної угоди Базель II його частка має бути не менше 4% від зважених за ризиком активів. Склад капіталу I-го рівня є загальним для всіх банків, а інформація про розмір подається у публічній звітності. Цей капітал відіграє вирішальну роль стосовно стійкості банку до різних ризиків [2].

Капітал II-го рівня, що входить до регулятивного капіталу включає інструменти, які мають характеристики як капіталу, так і зобов'язань: резерви переоцінки активів, загальні резерви, резерви на покриття втрат, інструменти гібридного капіталу, субординований строковий борг — його розмір не може перевищувати 100% розміру основного капіталу (I-го рівня) [2]. В Україні склад та умови формування додаткового капіталу регулюються та затверджуються Національним банком України (НБУ). Частка субординованого капіталу в складі капіталу II-го рівня не може перевищувати 50% основного капіталу.

У практиці банківського менеджменту України розмір капіталу комерційних банків регулюється НБУ шляхом встановлення мінімальних вимог до розмірів та достатності капіталу. Нормативи, які для цього застосовуються відповідають вимогам Базельської угоди та закріплені законодавчо [1]:

1) (Н1) — норматив мінімального розміру регулятивного капіталу встановлює лише абсолютний розмір капітальної бази, а тому вважається недостатньо інформативним;

2) (Н2) — норматив адекватності регулятивного капіталу (норматив платоспроможності). Розраховується як відношення регулятивного капіталу (K_p) до сумарних активів і позабалансових інструментів, зважених за ступенем ризику та зменшених на суму створених резервів під активні операції (A_p). Згідно Базельської угоди його значення має бути не менше 8%. В Україні з 01.03.2004 р. для діючих банків, мінімальне значення цього нормативу встановлено на рівні 10%. У практиці банківського менеджменту Н2 ще має назву "коефіцієнт Кука":

$$H2 = \frac{K_p}{A_p} \cdot 100 \quad (1);$$

3) (Н3) — норматив адекватності основного капіталу. Н3 розраховується як відношення капіталу I-го рівня ($K1$) до загальних активів (A). Нормативне його значення встановлено НБУ на рівні 9%:

$$H3 = \frac{K1}{A} \cdot 100 \quad (1).$$

Додатковим показником, який оцінює власний капітал, є мультиплікатор капіталу (M_k). Він відображає фінансовий важіль (ліверидж) — політику в сфері вибору джерел формування банківських ресурсів (боргові зобов'язання чи власні кошти), визначається відношенням суми загальних активів до власного капіталу банку (K):

$$M_k = \frac{A}{K} \quad (1).$$

Очевидно, чим вище значення M_k , тим більше вартості активів припадає на 1 грн. власного капіталу, отже рівень стійкості знижується.

Оцінювання впливу власного капіталу банку на його стійкість можна доповнити розрахунком коефіцієнтів, що використовуються органами банківського нагляду та визначаються як співвідношення регулятивного капіталу до різних категорій банківських операцій та послуг [1].

Іншу частину ресурсів комерційного банку становлять його зобов'язання. Оскільки частка власного капіталу в загальних ресурсах банку становить близько 10%, аналіз зобов'язань банку набуває особливої актуальності. Будучи платним джерелом ресурсів, зобов'язання банків, зокрема, їх обсяг, структура та вартість значною мірою визначають прибутковість банківської діяльності. Зобов'язання банків формуються за рахунок залучених та запозичених коштів. До залучених коштів банку належать депозитні вкладення фізичних та юридичних осіб, залишки коштів на поточних рахунках, вклади до запитання, залишки на карткових рахунках, кредиторська заборгованість та ін. Основними джерелами запозичень для банків є: кредити центральних банків; міжбанківські кредити; операції РЕПО; міжнародний фінансовий ринок (ІРО); ринок депозитних сертифікатів; ринок комерційних паперів; позики небанківського сектору.

В сучасних умовах важливим напрямком зміцнення та підвищення стійкості банківської системи України є забезпечення стабільності та достатності ресурсної бази. Від того, наскільки якісно буде поставлена аналітична робота в процесі формування ресурсної бази, як на рівні банків, так і на рівні регулюючих органів, залежить спроможність банківської системи здійснювати весь спектр активних операцій, їх якість та доступність. В процесі аналізу зобов'язань, з метою поділу залучених та запозичених ресурсів за джерелами утворення, прийнято виділяти такі основні чотири групи: депозити до запитання (онкольні депозити); строкові депозити (в тому числі вклади населення та боргові цінні папери); міжбанківський кредит; кошти кредиторів.

При цьому ефективність формування ресурсної бази та стійкість банку, зокрема, залежить від дотримання принципів стабільності, платності та строковості зобов'язань. Особливої уваги в процесі аналізу ресурсної бази комерційних банків потребує аналіз депозитних ресурсів, які становлять близько 70% кредитних ресурсів банків. Будучи платними для банків вони також піддаються регуляторному впливу з боку НБУ шляхом встановлення мінімальних нормативів резервування, що підвищує їх реальну вартість для банків. Терміновий характер депозитних коштів та провідна їх роль у формуванні кредитних ресурсів, посилює роль управління

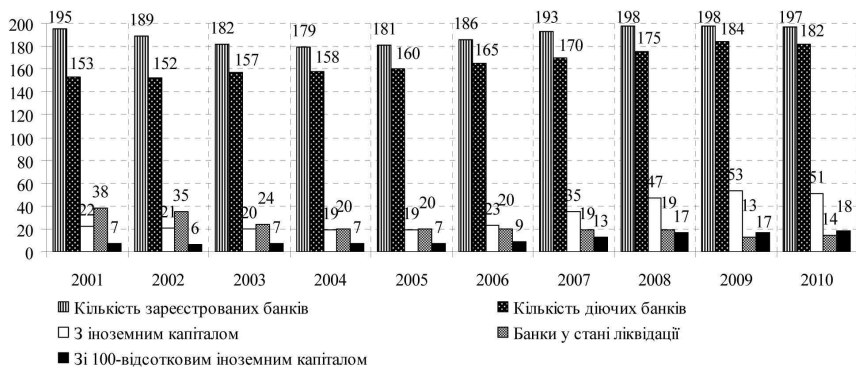

Рис. 1. Кількість комерційних банків в Україні [12; 13]

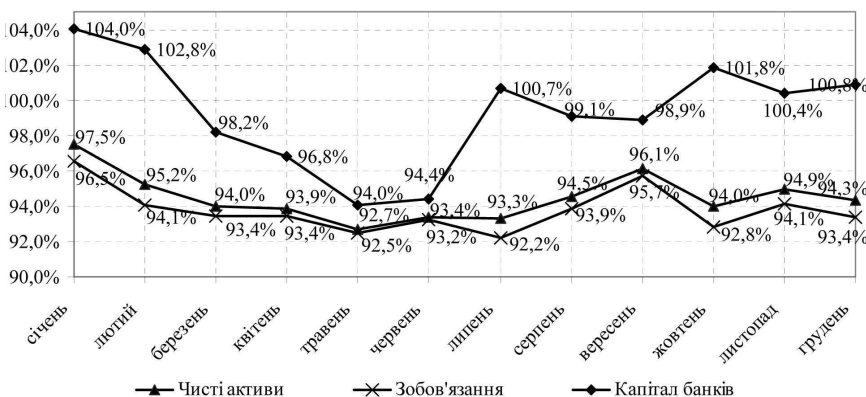

Рис. 2. Індекси основних показників діяльності банків (грудень 2008 = 100)*

* Розраховано за даними НБУ

узгодженістю активних та пасивних операцій як за сумами, так і за термінами, що значною мірою визначає рівень ліквідності та платоспроможності банків і їхню фінансову стійкість.

За останні роки банківська система України зазнала відчутних змін. Тож оцінюючи існуючі тенденції, необхідно розглядати стан банківського сектору до початку фінансово-економічної кризи та після. Це дасть можливість виявити ті проблеми та недоліки у структурі та механізмі функціонування банків, які зумовили їх не-

здатність протистояти негативним впливам та знизили рівень фінансової стійкості [8]. Для цього дослідимо основні характеристики стану, структури та динаміки банківського сектору України з 2007 по 2010 рр., адже, в період до початку кризи характерним було зростання основних параметрів банківської діяльності (їх кількості, розміру активів, капіталу, кредитно-інвестиційного портфеля та ін.), що сприймалося суб'єктами ринку та НБУ як тенденція до подальшого розвитку та підвищення рівня фінансової стійкості банків.

В цілому, впродовж досліджуваного періоду загальна кількість як зареєстрованих, так і діючих банків залишалася без змін, зазнаючи, при цьому, певних коливань (рис. 1).

На початок року в 14 банках діяла тимчасова адміністрація, призначена НБУ з метою стабілізації фінансового стану банків — відновлення їх ліквідності та платоспроможності, проведення реструктуризації кредитних портфелів, контролю за використанням коштів, виділених НБУ по лінії рефінансування проблемних банків.

Основним кількісним показником стану та ролі банківського сектору в економіці країни є розмір активів. Величина активів банківської системи та їх структура відображає ступінь участі банків у економічних процесах. Чисті активи комерційних банків станом на початок 2010 р. становили 880,3 млрд грн., що, порівняно з відповідним періодом минулого року, менше на 45,8 млрд грн. (-4,9%). Впродовж 2009 р. скорочувалися зобов'язання комерційних банків. Незважаючи на значні вливання державних коштів в банківський сектор, продовжував зменшуватися власний капітал (рис. 2).

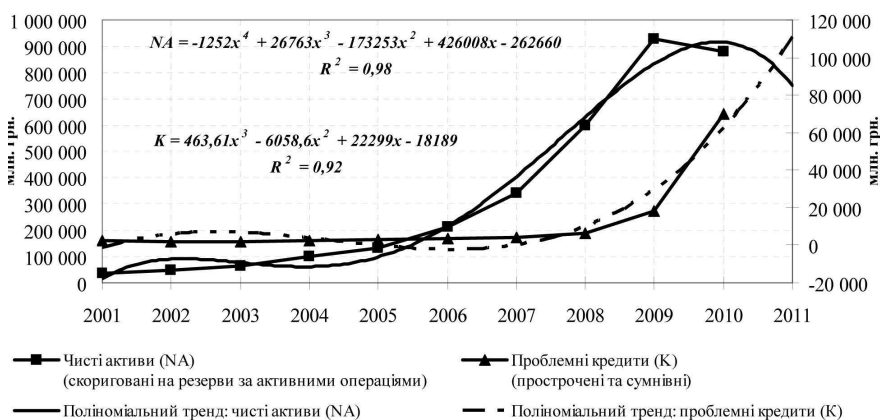

Рис. 3. Динаміка зміни чистих активів комерційних банків та проблемних кредитів за 2000—2009 рр. (дані станом на початок року)*

* Розраховано за даними НБУ

Лише з жовтня 2009 року намітилася певна тенденція до зростання власного капіталу банків. Станом на 01.01.2010 р. розмір власного капіталу банків зменшився до 115,2 млрд грн., що на 3,4% менше порівняно з попереднім роком.

Зниження обсягу активів банків зумовлене, насамперед, зменшенням обсягів активних операцій та зростанням резервів за ними (станом на початок 2010 р. резерви зросли майже на 74 млрд грн., або на 153% порівняно з минулим роком). Тенденція до зростання резервів є об'єктивною в умовах зростання обсягу проблемних кредитів (прострочених та сумнівних), які за 2009 р. збільшилися майже на 52 млрд грн., що у 3,9 рази більше

рівня попереднього року. Хоча рівень покриття резервами проблемних активів на початок 2010 р. становив 175,1 % (на 01.01.2009 р. — 268,7 %), це не свідчить про їх достатність для забезпечення стійкості банків, адже значна кількість кредитів не віднесена банками до проблемних через їх пролонгацію, реструктуризацію та надання позичальникам відстрочок по кредитах, що є не чим іншим як приховуванням реальних обсягів проблемних кредитів. За підсумками 2009 р. їх частка становила 9,4 % від усіх виданих банками кредитів (на початок 2009 р. — 2,3 %). За оцінками експертів міжнародних організацій, реальна частка проблемних кредитів українських банків може бути, як мінімум у два рази більшою, та згодом наблизитися до 50 %. Об'єктивність даних висловлювань підтверджує динаміка чистих активів та проблемних кредитів (рис. 3).

До кінця 2008 р. спостерігалось зростання як чистих активів банків, так і проблемних кредитів, що підтверджує неефективну діяльність банків щодо формування активів, які орієнтувалися на збільшення їх суми без підтримки належної якості та структури. Як видно з рис. 3, якщо у

2010 р. цю тенденцію не вийде зламати, то прогнози щодо зростання частки проблемних кредитів до 50 % від величини активів банків можуть стати реальністю [3].

Важливим статистичним показником стійкості, однорідності, коливності системи являється волатильність, яка є узагальненою мірою величини ринкових флуктуацій (відхилень). В економічній літературі її часто визначають як прибутковість (return). Дослідивши волатильність ряду динаміки чистих активів комерційних банків за 2007 — 2009 рр. на основі розрахованих прибутковостей за місячними даними НБУ, можна дійти висновку, що достатньо висока їх волатильність була помітною ще у 2007 році. У II півріччі 2008 р. волатильність знижується і так триває до жовтня 2008 р. (рис. 4).

Зростання флуктуацій ряду з жовтня 2008 р. є свідченням початку фінансово-економічної кризи та виникнення у банків серйозних фінансових проблем. Зменшення волатильності ряду, що спостерігається з II кварталу 2009 р. є наслідком активної антикризової політики, що проводилася НБУ — введення обмежень на дострокове повернення депозитів та надання проблемним банкам кредитів рефінансування.

Неабиякою проблемою для комерційних банків є стабільність ресурсної бази, що формується, як зазначалося, за рахунок власного капіталу та зобов'язань банків. Динаміка власного капіталу банків за минулий

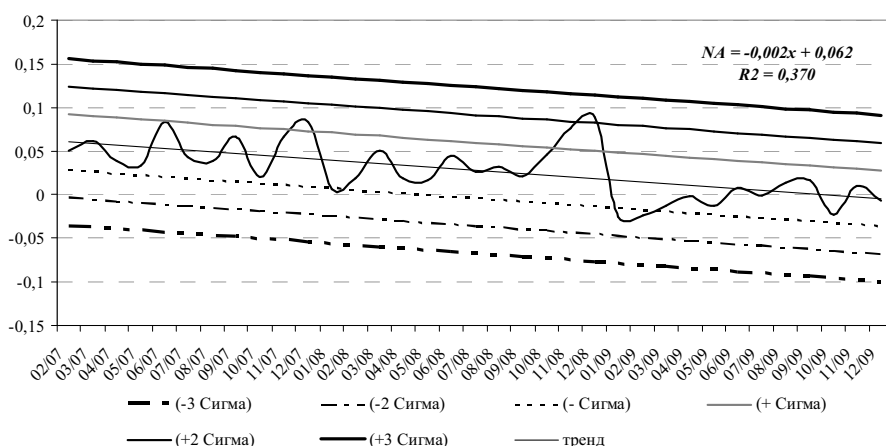

Рис. 4. Волатильність чистих активів банків у 2007 — 2009 рр. *

*Розраховано за даними НБУ

Таблиця 1. Структура та динаміка пасивів комерційних банків України (станом на початок року) [12; 13]

№	Пасиви	2007	2008	2009	2010
1	Пасиви, млн грн.	340 179	599 396	926 086	880 302
2	Власний капітал, млн грн.	42 566	69 578	119 263	115 175
3	Статутний капітал, млн грн.	26 266	42 873	82 454	119 189
4	Частка капіталу в пасивах, %	12,5	11,6	12,9	13,1
5	Зобов'язання банків, млн грн.	297 613	529 818	806 823	765 127
5.1	У тому числі: кошти суб'єктів господарювання, млн грн.	76 898	111 995	143 928	115 204
5.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання, млн грн.	37 675	54 189	73 352	50 511
5.2	Кошти фізичних осіб, млн грн.	106 078	163 482	213 219	210 006
5.2.1	із них строкові кошти фізичних осіб, млн грн.	81 850	125 625	175 142	155 201

рік була негативною: — 4,1 млрд грн. (-3,4%), проти зростання у 2008 р. на 49,7 млрд грн. (+71,4 %). зобов'язання банків зменшилися за 2009 р. на 41,7 млрд грн., в тому числі за рахунок зменшення коштів суб'єктів господарювання — на 28,7 млрд грн. та за рахунок коштів фізичних осіб — на 13, млрд грн. При чому, в зобов'язаннях банків кошти фізичних осіб зменшилися лише на 1,5 %, тоді як кошти суб'єктів господарювання за рік знизилися майже на 20 %. Це пояснюється як введенням НБУ мораторію на дочасне зняття вкладів фізичних осіб так, і проблемами з ліквідністю та платоспроможністю, з якими зіткнулися майже всі банки. Адже вклади населення за розміром перевищують вкладення юридичних осіб, і залишаються для банків основним джерелом формування активів (табл. 1).

В умовах посилення економічної нестабільності зростає роль власного капіталу банків як джерела ресурсів та засобу покриття можливих збитків. Як і раніше, надзвичайно гостро постає проблема капіталізації банків — яка характеризує якісну відповідність розміру власного капіталу до зважених на ризик активів. Ефективність використання власного капіталу банками характеризує показник мультиплікатора капіталу, величина якого свідчить про обрану стратегію, а також впливає на рівень стійкості банку. При цьому варто враховувати, що занадто мале значення цього показника свідчить про неефективну (обережну, стриману) політику банків-

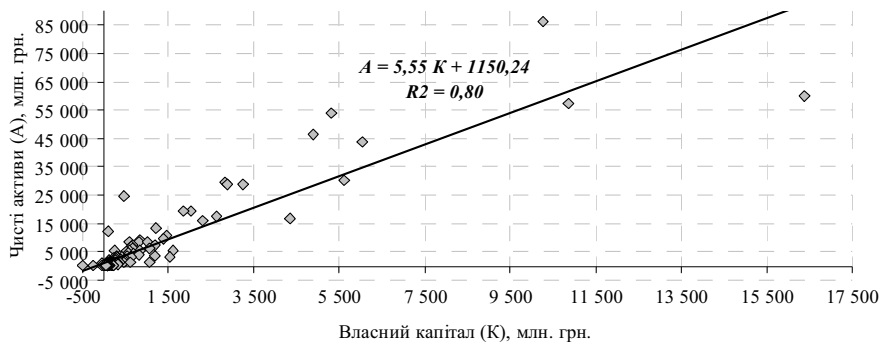

Рис. 5. Взаємозв'язок власного капіталу та чистих активів комерційних банків (станом на 01.01.2010 р.)*

*Розраховано за даними НБУ

всього менеджменту, яка призводить до недоотримання банком можливих прибутків. З іншого боку, високе значення мультиплікатора капіталу є свідченням агресивної політики банку, зорієнтованої на отримання максимального прибутку, нехтуючи існуючими ризиками. Обидві розглянуті стратегії за умов неефективного управління ризиками можуть призвести до зниження рівня фінансової стійкості банків як внаслідок зниження рентабельності, так і внаслідок підвищеного ризику кредитного портфеля.

Мультиплікатор капіталу в цілому по системі комерційних банків України станом на 01.01.2010 р. становив 7,6 (на 01.01.2009 р. — 7,8). Регресійний аналіз залежності розміру чистих активів банків від розміру власного капіталу, дає можливість оцінювати комерційні банки за ефективністю використання капіталу (рис. 5).

Лінія регресії (рис. 5) показує оптимальний рівень співвідношення між чистими активами та власним капіталом по банківській системі в цілому. Оцінюючи відхилення від лінії регресії, можна визначити: які банки обрали агресивну стратегію ведення активних операцій, а які зорієнтовані на мінімізацію ризиків; який розмір власного капіталу необхідно мати банку при поточній величині активів, що відповідатиме оптимальному рівню [11]. Тож банки, позиція яких знаходиться вище лінії регресії, мають вище значення мультиплікатора капіталу, вони наслідують стратегію максимізації прибутку — їх діяльність є більш ризиковою. Таким банкам необхідно нарощувати власний капітал з метою зниження ризику достатності капіталу. Банки, що знаходяться нижче лінії регресії, не повною мірою використовують ефект мультиплікатора і, відповідно, мають потенціал до збільшення розміру прибутку, зберігаючи при цьому прийнятний рівень фінансової стійкості.

Таблиця 2. Коефіцієнт локалізації капіталу по групах банків за розміром активів (НБУ)*

Групи (НБУ)	Коефіцієнти локалізації капіталу (K _{лок})	
	01.01.09	01.01.10
I	6,4	6,7
II	1,5	1,2
III	0,7	0,7
IV	0,2	0,2
Разом	x	x

*Розраховано за даними НБУ

Важливим моментом у визначенні впливу ресурсної бази комерційних банків на формування рівня фінансової стійкості — є оцінювання ступеня концентрації капіталу. По банківській системі існує тенденція до підвищення концентрації капіталу в банках I групи, де на початок 2010 р. було сконцентровано майже 68 % всього капіталу комерційних банків. Про підвищення рівня концентрації свідчить також динаміка коефіцієнта концентрації капіталу який становив, відповідно, на початок року: 2010 р. — 60 п.п., 2009 р. — 58 п.п., 2008 р. — 54 п.п., 2007 р.

— 50 п.п. Значення коефіцієнтів локалізації підтверджує, що обсяги капіталу концентруються у великих банках I групи (табл. 2).

Отже, ступінь концентрації капіталу у великих банках I групи достатньо значний, що визначає ці банки, як основу банківської системи країни. По рівню стійкості та ефективності роботи цих банків можна робити висновки щодо стійкості діяльності всього банківського сектору, його спроможності виконувати притаманні банкам функції. Для поглиблення аналізу нами досліджено великі банки (I група за розміром активів) на рахунок співвідношення між розміром чистих активів та власного капіталу, що, як зазначалося, визначає активність та ризиковість діяльності банку (рис. 6). Адже, саме найбільші банки, на які припадає майже половина всіх активів банківської системи, є тими "індикаторами" стану та стійкості банківського сектору та фінансової системи, зокрема.

Результати дослідження показали, що у 2008 р. половина усіх банків провадили агресивну політику ведення активних операцій — значення мультиплікатора капіталу було вище оптимального (лінії регресії), зокрема, це такі банки як Приватбанк, Укресімбанк, Райффайзенбанк Аваль, Укрсіббанк, Укрсоцбанк, ОТП Банк, ВТБ Банк, Альфа-Банк та Банк "Надра". Решта банків вели стриману активну політику. За результатами 2009 року структура майже не змінилася, лише Укресімбанк та ВТБ Банк змінили вектор своєї політики в бік мінімізації ризиків.

Саме у підвищенні рівня капіталізації банків шляхом збільшення розміру власного капіталу, багато фахівців, вбачають можливі шляхи виходу банків з кризового стану та формування ресурсного потенціалу, адекватного потребам економіки. Хоча розмір власного капіталу на початок 2010 р. зменшився порівняно з попереднім роком, починаючи з II півріччя 2009 р. намітилася тенденція до його зростання. Так у 2009 р. державним коштом було проведено капіталізацію трьох комерційних банків — Укргазбанку, Родовід-банку та банку Київ, посилено капіталну базу державних банків — Ощадбанку та Укресімбанку. Ці дії призвели до значного посилення ролі державного капіталу в банківському секторі — якщо на початок кризи частка держави становила близько 5 %, то на початок 2010 р. частка державного капіталу наближається до 25 % [9]. Тож виникає ситуація, коли у банківському секторі України можуть конкуру-

вати майже на рівноправних засадах як приватний національний, іноземний, так і державний капітал, що в сучасних умовах, дійсно може бути єдиною можливим шляхом виходу банків на траєкторію зростання. В цілому, підвищення концентрації капіталу позитивно впливає на фінансову стійкість комерційних банків та створює потенціал для підвищення їх ефективності та прибутковості.

З початку 2010 року капітал українських банків вже збільшився на 2,8 млрд грн. Найближчим часом передбачається його зростання ще на 7 млрд грн. — акціонерами банку Форум прийняте рішення про збільшення його капіталу більше ніж удвічі — з 2,3 до 4,7 млрд грн., а також прийняте Кабінетом міністрів рішення про збільшення статутного фонду Укррексбанку ще на 4,6 млрд грн. до 16,4 млрд грн. [6].

Такі заходи певною мірою допоможуть банківській системі справитися з хвилею неплатежів за кредитами та покращити ресурсну базу [9]. Але забезпечувати фінансову стійкість банкам шляхом зміцнення ресурсної бази необхідно не лише за рахунок власних коштів. Потрібно проводити зважену політику залучення та запозичення коштів, узгоджуючи її при цьому з напрямками використання ресурсів та враховувати існуючі ризики.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

Результати дослідження показали, що за останні півтора роки банківська система України зазнала значних втрат, спричинених дією як об'єктивних загальносвітових тенденцій, так і внутрішніх чинників — незбалансованим зростанням кількісних параметрів банків у передкризові роки, низькою якістю кредитного портфеля банків, низьким рівнем капіталізації, посиленням та недостатньо ефективним управлінням ризиками. Зменшення ресурсної бази комерційних банків спричинене: а) відпливом коштів пов'язаним з необхідністю повернення зовнішніх запозичень; б) зменшенням обсягу коштів суб'єктів господарювання внаслідок спаду економічної активності та посилення економічної кризи; в) неефективністю банківського менеджменту, зорієнтованого в основному на кошти фізичних осіб та міжбанківські кредити; г) втратою частини власного капіталу внаслідок виникнення збитків та зменшення рівня прибутковості.

Важливою загрозою для банків є зростаюча частка проблемних ("токсичних") кредитів, яка, за оцінками міжнародних експертів, може сягнути 50 % кредитного портфеля, посилюючи ризик банкрутства банків. Особливо небезпечною ця тенденція є тому, що банки приховують реальні обсяги проблемних кредитів з метою покращення стану балансу. В таких умовах набувають актуальності подальші дослідження проблем якісного формування кредитно-інвестиційного портфеля, його структури та динаміки, забезпечення достатнього рівня ліквідності та рентабельності банківської діяльності.

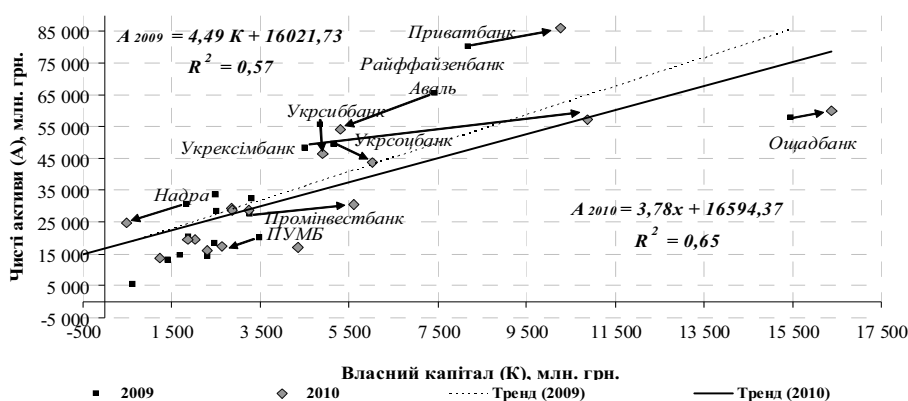

Рис. 6. Порівняльна оцінка ринкової активності комерційних банків I групи (станом на початок року)*

*Розраховано за даними НБУ

Література:

1. Інструкція "Про порядок регулювання діяльності банків України". Затверджена постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368. Термін дії з 26.09.2001. — К., 2001. — 44 с.
 2. International Convergence of Capital Measurements and Capital Standards. A Revised Framework/ Basel Committee on Banking Supervision. — Basel. — Updated November 2005: <http://www.bis.org>
 3. Fitch: качество активов украинских банков остается под давлением: <http://bankir.ru/news/article/4404500>
 4. Барановський О. Проблемні банки: виявлення та лікування / О. Барановський // Вісник Національного банку України. — 2009. — №11. — С. 18—31.
 5. Буруль Е. Как банки наращивают капитал: http://dengi.ua/Default.aspx?page_id=7&news_id=-60386&all=true
 6. Буруль Е. НБУ активно ликвидирует проблемные банки: <http://dengi.ua/news/60385.html>
 7. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. Геєць // Економіка України. — 2009. — №2. — С. 5—23.
 8. Карчева Г.Т. Особливості функціонування банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи / Г.Т. Карчева // Вісник Національного банку України. — 2009. — №11. — С. 10—17.
 9. Основні засади грошово-кредитної політики на 2010 рік // Вісник Національного банку України. — 2009. — №10. — С. 3—6.
 10. От чего зависит финансовая устойчивость банков?: http://www.prostobankir.com.ua/mezhhbankovskiy_biznes/analitika
 11. Україна: Банки сподіваються на повернення кращих часів: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1564&menu=118&Itemid=68
 12. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2009 року // Вісник Національного банку України. — 2009. — №2. — С. 19.
 13. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року // Вісник Національного банку України. — 2010. — №2. — С. 43.
- Стаття надійшла до редакції 16.03.2010 р.